

ПУТЕВИМА РЕЧИ

Зборник радова у част Даринки Гортан Премк

Издавач:

Филолошки факултет Универзитета у Београду
Катедра за српски језик са јужнословенским језицима

За издавача:

Проф. др Љиљана Марковић

Уредник:

Рајна Драгићевић

Рецензенти:

Академик Предраг Пипер

Проф. др Божо Ћорић

Проф. др Срето Танасић

Идејно решење корица:

Лепосава Кнежевић

Лектор и коректор:

Мср Весна Николић и аутори

Припрема и штампа:

Чигоја
Ш Т А М П А

office@cigoja.com

www.chigoja.co.rs

Тираж:

300

ISBN 978-86-6153-464-5

ПУТЕВИМА РЕЧИ

Зборник радова у част Даринки Гортан Премк

Уредник:

РАЈНА ДРАГИЋЕВИЋ

Београд
2017.



ПРОФ. ДР ДАРИНКА ГОРТАН ПРЕМК

САДРЖАЈ

Уредничка белешка.....	11
Биографија проф. др Даринке Гортан Премк.....	13
Марија С. Ђинђић	
Библиографија проф. др Даринке Гортан Премк.....	15

ДОПРИНОС ДАРИНКЕ ГОРТАН ПРЕМК СРПСКОЈ ЛИНГВИСТИЦИ

Рајна М. Драгићевић	
Лексиколошка истраживања Даринке Гортан Премк.....	41
Марина Љ. Спасојевић	
Допринос проф. др Даринке Гортан Премк српској лексикографији	53
Александра М. Марковић	
Граматичка истраживања Даринке Гортан Премк.....	73
Александар М. Милановић	
Даринка Гортан Премк као историчар језика	91

ЛЕКСИКОЛОГИЈА

Милорад М. Радовановић	
Градабилна vs неградабилна антонимија	109
Милорад П. Дешић	
Кроатизми у једнотомном рјечнику српског језика.....	121
Данко М. Шипка	
Лексички слојеви словенског културног идентитета	131
Jasmina Moskovljević Popović	
Prve reči i kako ih odrediti: teorijsko-metodološki problemi u proučavanju ranog leksičkog razvoja.....	143
Драгана Д. Вељковић Станковић	
Реификација човека у српском жаргону	157

Весна Р. Крајишник

Асоцијација у настави српског као страног језика..... 173

Мариана З. АлексићО галицизмима у савременом српском и бугарском језику
(семантичка анализа)..... 187**Елизабета М. Бандиловска**Примена на компоненцијално-семантичката
анализа врз материјал од македонскиот јазик
(во знак на благодарност и почит кон личноста
и делото на проф. Даринка Гортан Премк) 199**СИНТАГМАТСКИ ЛЕКСИЧКИ ОДНОСИ,
ФРАЗЕОЛОГИЈА****Ольга И. Трофимкина**Библиизми *юдоль плачевная* и *земля обетованная*
в русском и сербском литературных языках 215**Стана С. Ристић**Правила спојивости у реализацији лексичког значења
и начин њиховог представљања у дескриптивним речницима 223**Првослав Т. Радић**О фразеологизму „набити се у ћутинце”
(лингвокултуролошки приступ) 231**Гордана Р. Штрбац**

Фразеологизми са значењем карактерних особина људи 245

Наташа С. ВуловићПринципи и методе лексикографске обраде фразеолошке грађе
у описном речнику савременог српског језика 259**ЛЕКСИКОГРАФИЈА****Твртко Т. Прћић**

Какав нам специјализовани речник српског језика највише треба 275

Ивана В. Лазић Коњик

Ка речнику језика фолклора 297

Ђорђе Р. Оташевић

Класификација школских речника српског језика..... 314

Ненад Б. Ивановић

- Лексикографски поступак у *Огледу* Речника СКА (1944)
и Речнику САНУ (на примеру обраде полисемних речи)..... 325

СЕМАНТИЧКО-ДЕРИВАЦИОНА ИСТРАЖИВАЊА**Zuzanna V. Topolińska**

- Derywacja semantyczna 341

Вера М. Васић

- Семантичко-деривационом анализом до социокогнитивног концепта
(на примерима основних лексема лексичко-семантичке
групе 'особа' у српском језику)..... 345

Branko Đ. Tošović

- Derivacioni internet 375

Гордана Р. Штасни

- Суфиксална синонимија у српском језику 387

Dušan S. Vujović

- Glagoli kretanja pomoću prevoznog sredstva –
leksičko-semantičke i tvorbene karakteristike..... 399

Јасмина Н. Дражић

- Семантичко-деривационо гнездо лексеме *брат* и његове
културолошке импликације у *Српском рјечнику* Вука Ст. Караџића..... 415

Марија С. Ђинђић

- Семантичко-деривациони речник српскога језика – модел
за семантичко-деривациони речник турцизама у српском језику..... 427

Мирјана К. Илић

- Деривационо гнездо придева *бео* у српском језику 441

Неђо Г. Јошић

- Народни називи воћака у српском језику у свјетлости
важнијих творбених модела..... 461

СЕМАНТИКА, ПРАГМАТИКА**Милош М. Ковачевић**

- Стилски маркиране конструкције корекције у српском језику 477

Душка Б. Кликовац

- О употреби заменичких прилога за време *онда* и *тад(а)*..... 495

ДИЈАХРОНИЈСКА ИСТРАЖИВАЊА

Гордана М. Јовановић

- Бог је на прави начин сачинио наш словенски језик,
јер све што Бог сатвори добро је веома 519

Јасна Б. Влајић-Поповић

- Из историјата једног српског лингвистичког термина
(*позајмљеница* – једна *позајмица* која се не узима *позајмице*)..... 527

Марта Ж. Бјелетић

- Лексикографска обрада с.-х. глагола *kānati* 'stillare'
(полисемија или хомонимија?)..... 537

Милица Н. Радовић Тешић

- О *Лингвистичким састанцима* у Институту за српски језик САНУ
(од 24. 10. 1952. до 12. 5. 1958. године)..... 549

МОРФОЛОГИЈА, СИНТАКСА И ПРАВОПИС

Branka Z. Tafra

- Gramatička polisemija..... 563

Живојин С. Станојчић

- Један пример развојне дијалектике у тумачењу
језичких јединица у синтакси..... 577

Радоје Д. Симић, Јелена Р. Јовановић Симић

- О неким аспектима граматичког и физичког времена
у структури српског језика 583

Весна Ј. Ломпар

- Енклитички облик заменице *себе* у генитиву? 595

Миљивој Б. Алановић

- Пример лексикализације значења:
улога допунске реченице уз један тип именичког регенса 601

Ljudmil A. Spasov

- Interviews of three macedonian language speakers, two from
Boboshtica (Boboshtić) and one from Shestevo (Sidirochori)..... 615

Вељко Ж. Брборић

- О растављању речи на крају реда..... 629

Владан З. Јовановић

- О облицима компаратива у описним реченицама српског језика..... 639

Ђорђе Р. Оташевић*

Институт за српски језик САНУ

Београд

КЛАСИФИКАЦИЈА ШКОЛСКИХ РЕЧНИКА СРПСКОГ ЈЕЗИКА**

Школски речници се класификују на основу различитих параметара: језик корисника, узраст, семантизација, начин представљања материјала, општост, серијност, самосталност, медијум, формат, тип културе, ниво лингвистичког знања корисника, општеобразовни ниво итд. Наведена класификација школских речника српског језика показала је да нам још увек недостају различити школски речници, како једнојезични, тако и вишејезични.

Кључне речи: лексикографија, школски речник, класификација.

Постоји више врста школских речника.¹ Могуће их је класификовати на основу различитих параметара:² језик корисника, узраст, семантизација, начин представљања материјала, општост, серијност, самосталност, медијум, формат, тип културе, ниво лингвистичког знања корисника, општеобразовни ниво итд. Пошто је број школских речника српског језика за сада релативно мали, овде ће бити класификовани на основу осам параметара.

* djordje.otasevic@isj.sanu.ac.rs

** Овај рад је настао у оквиру пројекта *Опис и стандардизација савременог српског језика* (178021), који у целини финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

¹ О термину *школски речник* в. Дешић 1987, Павловић Шајтинац 2013, Оташевић 2016а, Оташевић 2016б и др.

² О класификацији речника в. Апажев 1971, Апажев 1998, Гринева-Гриневић 2009, Девапала 2004, Згуста 1971, Малкиел 1967, Попова 2012, Сами Хавел 2007, Цивин 1978, Шипка 1998, Шчерба 1974 итд.

1. Језик корисника

1.1. Српски као матерњи језик

Највећи број школских речника српског језика намењен је изворним говорницима.

Školski rečnik standardnog srpskohrvatskog/hrvatskosrpskog jezika. Knjiga prva : A–Lj / Mirjana Jocić, Vera Vasić ; [crteži Mirko Stojnić], Novi Sad: Zavod za izdavanje udžbenika – Institut za južnoslovenske jezike Filozofskog fakulteta, 1988, XII, 900 str. : ilustr. ; 25 cm.

Školski rečnik standardnog srpskohrvatskog/hrvatskosrpskog jezika. Knjiga druga : M–Po- / Mirjana Jocić, Vera Vasić / [crteži Razija Vila-Poznovija], Novi Sad: Zavod za izdavanje udžbenika – Institut za južnoslovenske jezike Filozofskog fakulteta, 1989, 856 str. : ilustr. ; 25 cm.

1.2. Српски као страни језик

Школски речници српског као страног језика за сада нису урађени. Већина уџбеника српског језика за странце садржи двојезичне речнике лексике коришћене у одређеној књизи, али се они не могу назвати школским речницима.

а союз а

абецеџни алфавитни

авион, авиона *м.* самолет

авионски; -а пошта; -о писмо авиационный, авиа-; авиапочта; авиа-письмо

агенција, -е *ж.* агентство

аграрни аграрный

административан, административни административный

(В. Н. Зенчук, Е. Ђокановић-Михайлова, М. П. Кишова, М. Марковић, *Учебник сербо-хрватског језика*, Москва: Издательство Московского университета, 1986)

а conj. but, and

акцен(а)т *м.* [G.sg. -*nta*; G.pl. -*nātā*] accent

акцентовати, акцентујем = акцентирати, акцентирам [pf. and imp.] to accent, accentuate

акустичан, -чна, -чно acoustic

акваријум *м.* aquarium

али conj. but

алкохол *м.* alcohol

акт *м.* action, act; file

amàtēr *m.* amateur

(Božo Ćorić, *Srpskohrvatski za strance : Serbo-croatian for Foreigners*, Beograd: MSC, 1990)

a but, and

adrèsa address

àga small land-owner

àko if

Àlbānija Albania

àli but

ambijent environment, atmosphere, surroundings

(Monica Patridge, *Serbo-Croat Practical Grammar and Reader*, Beograd: Prosveta, 1991)

1.3. Српски као језик друштвене средине

У Србији живе припадници већег броја националних мањина. Највише их је у Војводини и на Косову и Метохији³. До сада је објављено више школских речника за припаднике мађарске, румунске, словачке, албанске, украјинске и русинске националне мањине.

Školski rečnik za drvoprerađivačku struku = Faipari iskolai szótár = Školský slovník pre drevospracujúci odbor = Dicționar școlar de industrie a lemnului = Školski slovník za drevoobrobni fah / [Zlatibor Milićev], Novi Sad: Zavod za izdavanje udžbenika = ; Ujvidek: Tankönyvkiadó intézet = ; Nový Sad: Ústav pre vydávanie učebníc = ; Novi Sad: Institutul pentru editarea manualelor = ; Novi Sad: Zavod za vidavane učebnikoh, 1980, 64 str. ; 21 cm.

Mikel Ndreca, *Fjalor shkollor : shqip-serbokroatisht serbokroatisht-shqip = Školski rečnik : albansko-srpskohrvatski srpskohrvatski-albanski*, Prishtinë: Enti i Teksteve dhe i Mjeteve Mësimore të Krahinës Socialiste Autonome të Kosovës, 1989.

Иако је *Школски речник стандардног српскохрватског/хрватскосрпског језика* Мирјане Јоцић и Вере Васић намењен првенствено изворним говорницима, у предговору је наведено да он може да послужи и у настави српског „kao jednog od jezika društvene sredine u Jugoslaviji” (стр. V).

1.4. Српски као језик предака

За Србе као припаднике националне мањине, колико нам је познато, школски речници су објављени једино у Мађарској.

³ После једностраног проглашења независности, језичка ситуација на Косову и Метохији се променила.

Цвета Вуковић, *Школски речник из историје*, Budapest: Завод за издавање уџбеника, 2000.

Dejan Čičić, *Školski rečnik iz informatike i tehnike*, Budapest: Zavod za izdavanje udžbenika, 1999.

2. Узраст

2.1. Предшколски узраст

Ако се пође од одређења школског речника као лексикографског приручника намењеног школској настави, о овој врсти речника за предшколски узраст не може се ни говорити. У овом раду полази се од одређења школског речника као лексикографског дела намењеног учењу језика, матерњег или страног, па се могу издвојити и речници за предшколски узраст. За српски језик не постоји речник намењен деци овог узраста који у свом називу садржи придев *школски* или *ученички*. Условно би се међу школске речнике могла сврстати два објављена речника: *Мој први сликовни речник српског језика* Виолете Бабић (Београд: Креативни центар, 2006) и *Медин први речник* Славице Марковић (Београд: Креативни центар, 2014). Више речника намењених учењу енглеског језика евентуално би спадало у ову групу: *Prve reči = First Words : moj prvi rečnik engleskog* Горана Грбића (Petrovaradin: Commodore trade, 2016), *Prvi srpsko-engleski rečnik* Љиљане Николић (Београд: Отворена knjiga, 2007) и др.

2.2. Нижи разреди основне школе

Школски речник намењен искључиво или првенствено ученицима нижих разреда основне школе за српски језик за сада није урађен. Иако се у постојећим енглеско-српским и српско-енглеским речницима за основну школу експлицитно не наводи да су намењени првенствено ученицима виших разреда, структура речничког чланка то показује. Коришћење бројних скраћеница, на пример, није примерено лексикографским делима намењеним ученицима нижих разреда основне школе.

bet /bet/ *v pt, pp bet, betted* кладити се – *I bet she'll pass the exam*. Кладим се да ће (она) положити испит. (Здравко Игњатић, Јелена Ковачевић, *Речник енглеског језика за основну школу*, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, 1998).

2.3. Виши разреди основне школе

Бројни двојезични школски речници српског и руског, енглеског, немачког или француског језика за основну школу намењени су првенствено ученицима виших разреда. Нпр. *Školski engleski rečnik : sa gramatikom : englesko-srpski srpsko-engleski* Снежане Митровић (Београд: Бео knjiga,

2009). Понегде је то и детаљно наведено: „Наставним планом и програмом предвиђено је да се са коришћењем речника почне у другој години учења руског језика, тј. у VI разреду. У том разреду ће се почети са увођењем у технику служења речником ... У осмом разреду речник добија наглашену функцију за обнављање и систематизацију целокупног лексичког фонда усвајаног током основношколске наставе” (Богољуб Станковић, *Руско-српски речник за основну школу*, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, 1998, стр. 7).

У појединим уџбеницима налазе се анексни речници. Нпр. читанка за осми разред Наташе Станковић Шошо (*Уметност речи : читанка за осми разред основне школе*, Београд: Нови Логос, више издања) садржи *Мали речник књижевних термина* (стр. 247–252).

2.4. Средња школа

До сада је објављено више двојезичних школских речника српског и руског, енглеског, немачког или француског језика за средњу школу. Нпр. *Школски енглеско-српски речник : за средње школе* Десанке Петковић-Мијатовић (Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, 1994), *Школски француско-српски речник: за средњу школу* Живке Михаиловић (Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, 1993) и др.

У називу појединих једнојезичних речника наведено је да су намењени средњошколцима. Нпр. *Речник граматичких и књижевних термина, правописних облика, фраза и дублета са табелограмима српскохрватског језика и књижевности : за гимназије и средње стручне школе* Боривоја Г. Ђукића (Земун: Б. Ђукић, више издања).

У појединим уџбеницима налазе се анексни речници. Нпр. *Језик и култура говора : уџбеник српскохрватског језика за I разред заједничке основе усмереног образовања* Крсте Љубеновића и Вукашина Станисављевића (Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, 1984) садржи *Школски речник језичко-стилских и правописних облика и дублета* (стр. 135–171).

2.5. За више узраста

Пошто српски спада у језике с малим бројем изворних говорника, израда речника за више узраста економски је оправдана, па су овакви речници код нас чести.

Школски речник стандардног српскохрватског-хрватскосрпског језика Мирјане Јоцић и Веде Васић намењен је ученицима основне школе, али се „ne isključuje mogućnost da se on koristi kao jedan od osnovnih rečnika srpskohrvatskog-hrvatskosrpskog jezika i šire, van nastavnog procesa i bez obzira na uzrast korisnika” (стр. V).

Већина једнојезичних школских термиолошких речника књижевних и језичких термина намењена је ученицима и основне и средње школе.

3. Семантизација

3.1. Описни (дескриптивни) речници

Школски речник стандардног српскохрватског-хрваткосрпског језика Мирјане Јоцић и Вере Васић једини је општи описни речник српског језика. Међу школским термиолошким речницима дескриптивни речници су чести. Међу њима су најбројнији речници књижевних и језичких термина.

Јован Вуксановић, *Школски речник језичких термина и појмова*, Београд: Алтера, 2003.

Душко Бабић, *Школски речник књижевних термина*, Нови Београд: Звоник, 2006.

Станиша Величковић, *Школски речник књижевних и сродних појмова*, Ниш: С. Величковић, 1997.

Наташа Станковић-Шошо, *Мали речник књижевних термина за основну школу*, Београд: Нови Логос, 2014.

Боривоје Г. Ђукић, *Речник граматичких књижевних термина, правописних облика речи, израза и фраза српског језика и књижевности : за ученике I, II, III и IV разреда гимназија и средњих школа : подсетник – одговори за редовну наставу*, Земун: Б. Г. Ђукић, ¹⁰1997.

3.2. Преводни речници

Далеко су најбројнији двојезични речници: *Školski rečnik : nemačko-srpski srpsko-nemački = deutsches-serbisch serbisches-deutsch* Војислава Владовића и Предрага Мицића (Београд: Предраг & Ненад, 2005), *Школски француско-српски речник : за средње школе* Живке Михаиловић (Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, 2003) итд.

Највећи број језика, пет, садржи серија школских термиолошких речника објављених у Новом Саду између 1979. и 1981. године:

Момчило Вукић, Savo Buden, *Školski rečnik za metalsku struku = Pémi-pari iskolai szótár = Školský slovník pre kovorobný odbor = Dicționar școlar de metalotehnica = Školski slovník za metalski fah*, Novi Sad: Zavod za izdavanje udžbenika = ; Újvidék: Tankönyvkiadó intézet = ; Nový Sad, Ústav pre vydávynie učebníc = Novi Sad: Institutul pentru editarea manualelor = Novi Sad: Zavod za vidavane učebníkoh, 1981.

3.3. Описно-преводни речници

Описно-преводни школски речник за српски језик за сада није објављен. У *Школском речнику из историје* Цвете Вуковић (Budapest: Завод за издавање уџбеника, 2000) ретко се, поред превода одреднице на мађарски, наводи и семантичка дефиниција („нарочита врста средњовековних надгробних споменика”).

4. Начин представљања материјала

4.1. Азбучни речници

У огромној већини школских речника одреднице су сложене азбучним или абecedним редом.

4.2. Тематски (гнездовни) речници

Тематски речници су ретки: *Школски тематски речник : српскохрватско-руски* Тодора Маневића (Београд: Т. Маневић, 1968), *Српскохрватско-руски тематски школски речник* Цвете Васев (Београд: Ц. Васев, 1969).

4.3. Комбиновани (азбучни и тематски) речници

У *Школском речнику стандардног српскохрватског/хрватско-српског језика* Мирјане Јоцић и Вере Васић одреднице су сложене абecedним редом, а илустровани тематски спискови налазе се на крају речника.

5. Општост

5.1. Општи (вишеаспектни) речници

Међу дескриптивним речницима вишеаспектни речници су ретки (*Школски речник стандардног српскохрватског-хрватско-српског језика* Мирјане Јоцић и Вере Васић). Сасвим је другачија ситуација када се ради о преводним речницима. Општи преводни школски речници су бројни, обично имају више издања и штампани су у великим тиражима.⁴

5.2. Специјализовани (једноаспектни) речници

5.2.1. Терминолошки речници

Међу до сада објављеним школским речницима српског језика терминолошки речници су најбројнији.⁵

⁴ В. примере наведене у тачкама 2.2, 2.3, 2.4. и 3.2.

⁵ В. примере наведене у тачкама 1.3, 1.4, 2.3, 2.4, 3.2, 6.1. и 6.2.2.

5.2.2. Лингвистички речници

Број лингвистичких речника српског језика – и једнојезичних и вишејезичних – врло је скроман. Ниједан од до сада објављених једнојезичних (Миодраг Лалевић, *Синоними и сродне речи српскохрватског језика*, Београд: Свезнање, 1974; Павле Ћосић, *Речник синонима и тезаурус српског језика*, Београд: Корнет – Маћадо, 2007) и вишејезичних речника синонима (*Rečnik sinonima i antonima : englesko-srpski, srpsko-engleski : s fonetskim izgovorom* Јована Дајковића) не спада у школске речнике. Исто је и када се ради о фразеолошким речницима и речницима антонима. Један број општих лингвистичких речника за српски језик још увек није урађен (речник паронима, хомонима, хипонима и хиперонима, колокацијски речник...), па је мало вероватно да ће се такви школски речници ускоро објавити.

6. Серијност

6.1. Изоловани речник

Пошто је број изворних говорника српског језика релативно мали, изоловани речници нису реткост. Нпр. *Школски речник стандардног српскохрватског-хрватскосрпског језика* Мирјане Јоцић и Вере Васић, *Школски речник књижевних и сродних појмова* Станише Величковића (Ниш: С. Величковић, 1997) и др.

6.2. Серија речника

6.2.1. Серија речника према узрасту или нивоу знања

Овде би се, условно, могло сврстати неколико двојезичних речника руског и енглеског језика, намењених ученицима основне и средње школе, односно за почетни и средњи ниво знања.

Богољуб Станковић, *Руско-српски и српско-руски речник : за основну школу*, Београд: Завод за уџбенике, 2015.

Богољуб Станковић, *Руско-српски и српско-руски речник : за средњу школу*, Београд: Завод за уџбенике, 2011.

Богољуб Станковић, *Школски руско-српскохрватски речник : (средњи ниво учења)*, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, 1983.

Серија школских речника попут Чемберзове (*Chambers Young Set Dictionaries*) или Оксфордове (*Oxford Junior Dictionary*, *Oxford Intermediate Dictionary* и *Oxford Senior Dictionary*) за српски језик за сада није урађена.

6.2.2. Серија специјализованих речника

Најпотпунија серија специјализованих школских речника објављена је у Сарајеву 1979. године.

Školski rječnik terminoloških višestrukosti. Sv. 1 : Jezik i književnost / glavni i odgovorni urednik Milan Šipka, Sarajevo: Institut za jezik i književnost, Odjeljenje za jezik, 1979.

Sv. 2 : Istorija-povijest i geografija⁶.

Sv. 3 : Filozofija, logika, psihologija, sociologija.

Sv. 4 : Muzička i likovna umjetnost.

Sv. 5 : Matematika.

Sv. 6 : Fizika.

Sv. 7 : Tehničko obrazovanje.

Sv. 8 : Biologija.

Sv. 9 : Hemija = kemija.

Од 1979. до 1981. у Новом Саду је објављено седам петојезичних терминолошких речника: *Školski rečnik za elektrotehničku struku*⁷, *Školski rečnik za prehrambenu struku*, *Školski rečnik za metalsku struku*, *Školski rečnik za hemijsko-tehnološku struku*, *Školski rečnik za zdravstvenu struku*, *Školski rečnik za turističko-ugostiteljsku struku*, *Školski rečnik za informatiku i organizaciju rada*. Пошто првенствено нису намењени истом кориснику, овде се само условно може говорити о серији школских речника.

6.3. Породица речника

Пошто је српски релативно мали језик, врло је вероватно да породица школских речника неће бити урађена у догледно време. Она, колико нам је познато, постоји само за руски и енглески језик.

7. Самосталност

7.1. Засебан речник

Сви обимнији школски речници објављени су као засебна књига.

7.2. Анексни речник

Анексни школски речници се срећу првенствено у уџбеницима за основну и средњу школу. По правилу су то дескриптивни терминолошки речници. Могу садржавати само термине из књиге уз коју су везани или и један број термина који у конкретној књизи није употребљен.⁸

⁶ Потпуни библиографски подаци се не наводе ради уштеде простора.

⁷ Потпуни библиографски подаци се не наводе јер су врло обимни.

⁸ В. примере наведене у тачкама 2.3. и 2.4.

8. Медијум

8.1. Штампани речник

Сви до сада објављени школски речници имају штампано издање.

8.2. Електронски речник

Школски речници још увек нису објављени у електронском облику, највероватније због немогућности заштите дискова од неовлашћеног умножавања.

8.3. Штампани речник с додатком електронске верзије (најчешће на диску)

Иако су предности комбиновања штампане и електронске верзије речника вишеструке (в. Свенсен, 1993: 263, Селегеј 2003, Рундел 2015 и др.), ниједан школски речник српског језика до сада није објављен на овај начин.

Да постоје школски речници српског као страног језика, могли би се класификовати и на основу неких других параметара (нпр. тип културе – култура врло слична нашој, делимично различита култура, веома различита култура).

Школске речнике могуће је класификовати и на основу више ванлингвистичких параметара (формат, број аутора, финансирање, тираж, број издања, број боја, повез...).

Наведена класификација школских речника српског језика показала је да нам још увек недостају различити школски речници, како једнојезични, тако и вишејезични.

ЛИТЕРАТУРА

Апажев 1971: М. Л. Апажев, *Лексикография и классификация словарей русского языка*, Нальчик: Эльбрус.

Апажев 1998: М. Л. Апажев, Типология словарей и читательских запросов к ним в их отношении к лексикографической параметризации языка, у: *Материалы Международного симпозиума, посвященного 100-летию со дня рождения А. С. Чикобава*, Тбилиси: Картули Эна, 133–134.

Гринев-Гриневич 2009: С. В. Гринев-Гриневич, *Введение в терминологию : Как просто и легко составить словарь : Учебное пособие*, Москва: Книжный дом „Либроком”.

- Девапала 2004:** S. Devapala, *Typological Classification of Dictionaries*. <<http://searc.th.net/sealex/Devapala-TypologyDict.pdf>>. 14. 7. 2015.
- Дешић 1987:** М. Дешић, Школски рјечници српскохрватског језика, *Гласник Одјељења умјетности*, 7, 159–163.
- Згуста 1971:** L. Zgusta, *Manual of Lexicography* (Janua Linguarum, Series Maior, 39), Paris – The Hague: Mouton.
- Малкиел 1967:** Y. Malkiel, A Typological Classification of Dictionaries on the Basis of Distinctive Features, у: *Problems in Lexicography* (edited by F. W. Householder and S. Saporta), Bloomington: Research Center for Language and Semiotic Studies, 3–24.
- Оташевић 2016а:** Ђ. Оташевић, Концепција и структура општих једнојезичних школских речника српског као матерњег језика, *Наш језик, нова серија*, XXVII/1–2, 45–57.
- Оташевић 2016б:** Ђ. Оташевић, Термини школски речник и ученички речник, *Лингвистичке актуелности*, 28, 39–45.
- Павловић Шајтинац 2013:** М. Павловић-Шајтинац, Школски речници у настави руског језика, *Славистика*, XVII, 401–406.
- Попова 2012:** Л. В. Попова, Типологии и классификации словарей, *Вестник Челябинского государственного университета*, 20 (274), 106–113.
- Рундел 2015:** M. Rundell, From Print to Digital: Implications for Dictionary Policy and Lexicographic Conventions, *Lexicos 25* (AFRILEX-reeks/Series 25), 301–322. <<http://lexikos.journals.ac.za>>. 15. 7. 2015.
- Сами Хавел 2007:** Z. S. Hawel, A Study on the Approaches of Classifying Dictionaries with an Evaluation of Dictionaries Used by the Students of Translation, *Journal of the College of Arts. University of Basrah*, 43, 20–48.
- Свенсен 1993:** B. Svensén, *Practical lexicography : Principles and Methods of Dictionary-Making*, Oxford: Oxford University Press.
- Селегеј 2003:** В. Селегей, Електронные словари и компьютерная лексикография. <http://www.lingvoda.ru/transforum/articles/selegey_a1.asp>. 16. 7. 2015.
- Цивин 1978:** А. М. Цивин, К вопросу о классификации русских словарей, *Вопросы языкознания*, 1, 100–108.
- Шипка 1998:** D. Šipka, *Osnovi leksikologije i srodnih disciplina*, Novi Sad: Matica srpska.
- Шчерба 1974:** Л. В. Щерба, Опыт общей теории лексикографии, *Языковая система и речевая деятельность*, Ленинград: Наука, 265–304.

Ђорђе Оташевић

КЛАСИФИКАЦИЈА ШКОЛНИХ СЛОВАРЕЈ СЕРБСКОГ ЈАЗЫКА

Резюме

Школьные словари класификују се на основу различних параметрова: јазыка ползоватеља, возраста, семантизације, способа представљења материјала, всеобшности, серийности, самостоељности, формата, културе, урвња лингвистическог образовања, урвња обшесго образовања и др. Данња класификација школних словарей сербског јазыка показала што нам все ешће не хватает различних школних словарей, как одноязычных, так и многоязычных.

Ключевые слова: лексикографиа, школьный словарь, класификација.